

TURİZM ALANINDA TEDARİK ZİNCİRİ YÖNETİMİ: BİBLİYOMETRİK ANALİZ İLE 2020-2024 YILLARI ARASINDAKİ AKADEMİK EĞİLİMLER

Supply Chain Management in Tourism: A Bibliometric Analysis of Academic Trends Between 2020 and 2024

Fulya ADABALI¹

Münevver ÇİÇEKDAĞI²

F. Atıl BİLGE³

Öz

Turizm sektöründe tedarik zinciri yönetimi, müşteri memnuniyeti, hizmet kalitesi ve zamanında teslimat gibi unsurların kritik olduğu bir süreçtir. Bu çalışma, 2020-2024 yılları arasında turizm sektöründe tedarik zinciri yönetimi üzerine yapılan akademik çalışmaları bibliyometrik analiz yöntemiyle incelemeyi amaçlamaktadır. Web of Science veri tabanında “supply chain” ve “tourism” anahtar kelimeleriyle taranan 780 makale, VOSViewer programı kullanılarak analiz edilmiştir. Bulgular, en çok yayın yapılan alanların çevre bilimleri, konaklama, eğlence ve spor turizmi, yönetim ve yeşil sürdürülebilirlik olduğunu göstermektedir. Yayın türleri arasında makaleler ilk sırada yer alırken, SSCI, SCI-Expanded ve ESCI en çok kullanılan indekslerdir. Ortak yazar analizinde Kaiying ve Qiang, en fazla iş birliği yapan yazarlar olarak öne çıkmıştır. En çok atıf alan yazarlar arasında Hair, Henseler, Han, Fornell ve Zhang yer alırken, Journal of Cleaner Production, Tourism Management ve Sustainability-Basel en çok atıf yapılan dergilerdir. Anahtar kelime analizinde “sürdürülebilirlik”, “tedarik zinciri” ve “Covid-19” öne çıkmıştır. Ülke analizinde Çin, ABD ve İngiltere en fazla yayına sahip ülkeler olarak belirlenmiştir. Çalışma, turizm sektöründe tedarik zinciri yönetiminin gelişim alanlarını anlamak için önemli bir kaynak sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Turizm Alanında Tedarik Zinciri Yönetimi, Bibliyometrik Analiz, Web of Science (WoS) Veri tabanı, VOSViewer

Abstract

Supply Chain Management (SCM) in tourism focuses on service production and distribution, emphasizing customer satisfaction, service quality, and timely delivery. This study analyzes 780 articles from 2020 to 2024 using bibliometric analysis, retrieved from the Web of Science database, and visualized with VOSViewer. Key research areas include environmental sciences, hospitality, leisure tourism, management, and sustainability. Articles are the most common document type, with SSCI, SCI-Expanded, and ESCI as leading indices. Co-authorship analysis highlights Kaiying and Qiang, while Hair, Henseler, Han, Fornell, and Zhang are the most cited authors. Frequently cited journals include Journal of Cleaner Production, Tourism Management, and Sustainability-Basel. Keywords such as “sustainability,” “supply chain,” and “COVID-19” dominate. Sustainability is the leading journal in bibliographic coupling, and China, the U.S., and the U.K. are top publishing countries. Although research on SCM in tourism is limited, academic interest is growing, providing valuable insights for future studies and the field’s development.

Keywords: Supply Chain Management in Tourism, Bibliometric Analysis, Web of Science (WoS) Database, VOSViewer.

Giriş

Tedarik zinciri yönetimi (TZY), modern işletme yönetiminin en kritik unsurlarından biri olarak kabul edilmektedir. Tedarik zinciri, bir ürün ya da hizmetin kaynağından nihai tüketiciye ulaşana

¹Yüksek Lisans Öğrencisi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, fulyaadabali88@gmail.com ORCID: 0000-0001-8566-2764.

²Dr. Öğr. Üyesi, Selçuk Üniversitesi Turizm Fakültesi, mcicekdagi@selcuk.edu.tr ORCID: 0000-0001-8195-1542.

³Prof. Dr., Selçuk Üniversitesi Turizm Fakültesi, abilge@selcuk.edu.tr ORCID: 0000-0002-5084-6480.

kadar geçtiği tüm süreçleri kapsayan bir sistemdir. Bu süreçler, tedarik, üretim, dağıtım, envanter yönetimi ve müşteri hizmetleri gibi temel aşamaları içermektedir. Tedarik zinciri yönetimi, bu süreçlerin koordinasyonunu sağlayarak, müşteri memnuniyetini artırmayı, maliyetleri düşürmeyi ve işletme performansını optimize etmeyi hedefler. Christopher (1992), tedarik zincirini, ürün ve hizmetlerin tüketici memnuniyetini sağlayacak şekilde kaynağından temin edilmesi, hazırlanması ve ulaştırılması için gerekli tüm faaliyetlerin en etkin ve düşük maliyetle gerçekleştirilmesi olarak tanımlamaktadır. Bu bağlamda, tedarik zinciri yönetimi, işletmelerin rekabet avantajı elde etmesinde ve sürdürülebilir bir büyüme sağlamasında kritik bir rol oynamaktadır.

Turizm sektörü, tedarik zinciri yönetiminin farklı bir boyut kazandığı bir alan olarak öne çıkmaktadır. Geleneksel tedarik zincirlerinden farklı olarak, turizm tedarik zinciri fiziksel ürünlerden ziyade hizmetlerin sunumuna odaklanmaktadır. Bu durum, turizm tedarik zincirini diğer sektörlerden ayıran temel bir özellik olarak karşımıza çıkmaktadır. Turizm tedarik zincirinde müşteri memnuniyeti, hizmet kalitesi ve zamanında teslimat gibi unsurlar, zincirin başarısı için kritik öneme sahiptir (Tapper ve Font, 2004).

Turizm sektörü, küresel ekonomideki büyüklüğü ve etkisi nedeniyle, tedarik zinciri yönetimi açısından önemli bir araştırma alanı haline gelmiştir. Dünya Turizm Örgütü (UNWTO) verilerine göre, turizm sektörü, dünya genelinde milyonlarca kişiye istihdam sağlayan ve birçok ülkenin gayri safi yurtiçi hasılasına (GSYİH) önemli katkılarda bulunan bir sektördür. Ancak, turizm sektörünün dinamik ve karmaşık yapısı, tedarik zinciri yönetimini daha da zorlaştırmaktadır. Özellikle, turizm sektöründe talep dalgalanmaları, mevsimsellik, müşteri beklentilerindeki değişimler ve küresel krizler gibi faktörler, tedarik zinciri yönetimini etkileyen önemli unsurlar arasında yer almaktadır. Bu nedenle, turizm sektöründe tedarik zinciri yönetimi hem akademik hem de pratik açıdan büyük bir öneme sahiptir.

Son yıllarda, turizm sektöründe tedarik zinciri yönetimi üzerine yapılan akademik çalışmaların sayısında önemli bir artış gözlemlenmiştir. Bu çalışmalar, turizm tedarik zincirinin yapısını, süreçlerini ve performansını anlamaya yönelik önemli bilgiler sunmaktadır. Ancak, literatürdeki mevcut çalışmaların büyük bir kısmı, üretim sektörüne odaklanmakta ve turizm sektörüne özgü tedarik zinciri dinamiklerini yeterince ele almamaktadır. Zhang, Song ve Huang (2009), turizm tedarik zinciri yönetiminin, geleneksel tedarik zincirlerinden farklı bir araştırma gündemi gerektirdiğini vurgulamaktadır. Bu bağlamda, turizm sektöründe tedarik zinciri yönetimi üzerine yapılan çalışmaların sayısının artırılması ve bu alandaki bilgi birikiminin genişletilmesi gerekmektedir.

Bu çalışmanın amacı, turizm sektöründe tedarik zinciri yönetimi üzerine yapılan akademik çalışmaları bibliyometrik analiz yöntemiyle incelemek ve bu alandaki mevcut literatüre katkı sağlamaktır. Bibliyometrik analiz, belirli bir alandaki akademik çalışmaların kapsamını, eğilimlerini ve ilişkilerini anlamak için kullanılan bir yöntemdir. Bu yöntem, literatürdeki temel konuları, etkili yazarları, en çok atıf alan kaynakları ve en sık kullanılan anahtar kelimeleri belirlemeye olanak tanır. Ayrıca, bilimsel iş birliklerini ve araştırma ağlarını görselleştirerek, bu alandaki akademik çalışmaların yapısını ve ilişkilerini anlamamıza yardımcı olur (Zupic ve Čater, 2015). Bu çalışmada, 2020-2024 yılları arasında turizm sektöründe tedarik zinciri yönetimi üzerine yapılan akademik çalışmalar incelenmiş ve bu alandaki mevcut durum ortaya konulmuştur.

Bu çalışmanın bulguları, turizm sektöründe tedarik zinciri yönetimi üzerine yapılacak gelecekteki araştırmalar için önemli bir temel oluşturmaktadır. Özellikle, turizm tedarik zincirinde sürdürülebilirlik, dijitalleşme, pandemi sonrası toparlanma ve kriz yönetimi gibi konuların daha fazla araştırılması gerektiği ortaya çıkmaktadır. Ayrıca, turizm sektöründe tedarik zinciri yönetiminin

çevresel, ekonomik ve sosyal boyutlarının daha derinlemesine incelenmesi, bu alandaki bilgi birikimini artıracaktır. Bu bağlamda, bu çalışma, turizm sektöründe tedarik zinciri yönetimi üzerine yapılan akademik çalışmaların kapsamlı bir analizini sunarak, bu alandaki mevcut durumu ve eğilimleri ortaya koymayı amaçlamaktadır.

1. Kavramsal Çerçeve

0.1. Tedarik Zinciri Yönetimi

Tedarik zinciri yönetimi, bir dizi temel süreçten oluşmaktadır. Bu süreçler, tedarik, üretim, dağıtım, envanter yönetimi ve müşteri hizmetlerini içermektedir. Her bir sürecin, tedarik zincirinin genel performansını etkileyen kritik bir role sahip olduğu düşünülmektedir. Tedarik Zinciri, temel olarak ürün ve hizmetlerin üretimi ve dağıtımında bulunan örgütler ağını ve hareketlerini ifade etmektedir. Bir ürün ya da hizmetin tüketici memnuniyetini elde edecek şekilde kaynağından temin edilmesinin, hazırlanmasının ve ulaştırılmasının koordinasyonu ve bunun için tüm gerekli faaliyetlerin en etkin ve düşük maliyetle gerçekleştirilmesini amaçlamaktadır (Christopher, 1992). Örneğin, Lambert, Stock ve Ellram (1998) TZY'yi, işletmelerin uyumunu tanımlamak için kullanılan bir ifade olarak “müşterilere değer katan ürün, hizmet ve bilgi sağlayan son kullanıcıdan orijinal tedarikçilere kadar iş süreçlerinin entegrasyonu” şeklinde tanımlamışlardır. Bir diğer tanıma göre, tedarik zinciri; mamullerin temini, üretilmesi, uygun koşullarda saklanması, stok kontrolü sağlanarak depodaki ürünlerin envanter tespiti, sipariş edilen ürünlerin izlenebilmesi için bilgi akışının sağlanması ve nihai tüketiciye ulaştırılmasını kapsayan süreçler bütünüdür (Lummus ve Vokurka, 1999: 11). Turizm tedarik zinciri, geleneksel tedarik zincirlerinden farklı olarak, fiziksel ürünlerden ziyade hizmetlerin sunumuna odaklanır. Bu nedenle, müşteri memnuniyeti, hizmet kalitesi ve zamanında teslimat gibi unsurlar, turizm tedarik zincirinin başarısı için kritik öneme sahiptir (Tapper ve Font, 2004).

0.2. Tedarik Süreci

Mentzer vd., (2001) tedarik sürecini, “hammaddelerin, bileşenlerin veya hizmetlerin doğru zamanda, doğru miktarda ve uygun maliyetle temin edilmesini içermektedir. Bu süreç, tedarikçilerin seçimi, tedarikçi ilişkilerinin yönetimi ve satın alma faaliyetlerini kapsamaktadır” şeklinde tanımlamıştır. Tedarik süreci aşamaları aşağıda sıralanmıştır (Mentzer, vd., 2001);

- **Tedarikçi Seçimi:** Tedarikçilerin kalite, maliyet, teslimat süreleri ve güvenilirlik gibi kriterlere göre değerlendirilmesidir. Tedarikçi seçiminde analitik hiyerarşi süreci (AHP) gibi yöntemler kullanılabilir.
- **Sözleşme Yönetimi:** Tedarikçilerle yapılan anlaşmaların şartlarının belirlenmesi ve bu şartların yerine getirilmesinin izlenmesi gerekmektedir.
- **Tedarikçi İlişkileri Yönetimi:** Tedarikçilerle uzun vadeli ve stratejik ilişkiler kurarak iş birliği artırılmalıdır. Bu durum, tedarik zincirinin esnekliğini ve dayanıklılığının artmasına katkı sunabilir.

0.3. Üretim Süreci

Stevenson'a göre (2020), üretim süreci, hammaddelerin nihai ürünlere dönüştürülmesini kapsamaktadır. Bu süreç, üretim planlaması, kapasite yönetimi, kalite kontrol ve üretim süreçlerinin sürekli iyileştirilmesini içermektedir. Heizer ve Render'a göre (2014) üretim süreci, bir ürünün veya hizmetin ham maddelerden başlayarak nihai bir ürün veya hizmet haline gelene kadar geçtiği tüm aşamaları kapsayan sistematik bir süreçtir. Bu süreç, genellikle planlama, tasarım, üretim, kalite kontrol ve dağıtım gibi temel aşamalardan oluşmaktadır. Üretim süreci, işletmenin faaliyet alanına, kullanılan teknolojiye ve üretim yöntemine bağlı olarak farklılık gösterebilmektedir. Te-

mel amacı, kaynakların etkin bir şekilde kullanılarak müşteri ihtiyaçlarını karşılayan ürün veya hizmetlerin üretilmesidir.

Üretim sürecinin aşamaları aşağıda belirtilmiştir (Stevenson, 2020);

- **Üretim Planlaması:** Talep tahminlerine dayanarak üretim miktarlarının ve zamanlamasının belirlenmesidir. Bu aşamada, malzeme ihtiyaç planlaması (MRP) ve ileri planlama sistemleri (APS) gibi araçlar kullanılabilir.
- **Kapasite Yönetimi:** Üretim tesislerinin kapasitesinin talebi karşılayacak şekilde optimize edilmesi gerekmektedir.
- **Kalite Kontrol:** Ürünlerin belirlenen kalite standartlarına uygunluğunun sağlanması gerekir. Bu aşama, müşteri memnuniyetini artırmak ve iade oranlarını düşürmek için kritik bir öneme sahiptir.

0.4. Dağıtım Süreci

Dağıtım süreci, ürünlerin üretim tesislerinden veya depolardan müşterilere ulaştırılmasını içermektedir. Bu süreç, lojistik faaliyetlerin planlanması, taşıma yöntemlerinin seçilmesi ve teslimat sürelerinin optimize edilmesini kapsamaktadır (Christopher, 2016).

Christopher (2016) dağıtım sürecini aşamalara ayırmıştır;

- **Depolama ve Stoklama:** Ürünlerin depolarda uygun koşullarda saklanmasıdır.
- **Taşıma Yönetimi:** Ürünlerin müşterilere ulaştırılması için en uygun taşıma yöntemlerinin seçilmesidir (kara, hava, deniz veya demiryolu taşımacılığı gibi).
- **Teslimat Yönetimi:** Ürünlerin müşterilere zamanında ve eksiksiz bir şekilde teslim edilmesidir.

0.5. Envanter yönetimi

Envanter yönetimi, bir işletmenin malzeme, ürün veya kaynaklarının doğru miktarda, doğru zamanda ve doğru yerde bulunmasını sağlamak amacıyla yapılan planlama, kontrol ve organizasyon sürecidir. Bu süreç, işletmelerin maliyetlerini optimize etmelerine, müşteri taleplerini karşılamalarına ve operasyonel verimliliği artırmalarına yardımcı olur. Envanter yönetimi, özellikle üretim, perakende ve lojistik gibi sektörlerde kritik bir öneme sahiptir (Waters, 2003). Envanter yönetiminin aşamaları, işletmelerin envanterlerini etkili bir şekilde yönetebilmesi için izlenmesi gereken sistematik adımları içerir. Bu aşamalar şu şekilde sıralanabilir:

- **Talep Tahmini:** Müşteri taleplerinin doğru bir şekilde tahmin edilmesi, envanter yönetiminin temelini oluşturur. Bu aşama, geçmiş verilerin analizi ve piyasa trendlerinin değerlendirilmesi ile gerçekleştirilir (Chopra ve Meindl, 2016).
- **Stok Seviyelerinin Belirlenmesi:** Minimum ve maksimum stok seviyelerinin belirlenmesi, hem stok fazlasını hem de stok yetersizliğini önlemek için önemlidir. Bu aşama, güvenlik stoğu ve yeniden sipariş noktası gibi kavramları içerir (Waters, 2003).
- **Tedarik Planlaması:** Tedarikçilerin seçimi, siparişlerin zamanlaması ve miktarlarının belirlenmesi bu aşamada gerçekleştirilir. Etkili tedarik planlaması, maliyetlerin düşürülmesine ve tedarik zincirinin verimliliğinin artırılmasına katkı sağlar (Stevenson, 2020).
- **Stok Takibi ve Kontrolü:** Envanterin düzenli olarak izlenmesi ve kontrol edilmesi, stok hareketlerinin doğru bir şekilde kaydedilmesini sağlar. Bu aşamada, manuel veya otomatik sistemler kullanılabilir (Waters, 2003).

- Performans Değerlendirmesi: Envanter yönetim süreçlerinin etkinliğini değerlendirmek için performans ölçütleri (örneğin, stok devir hızı, sipariş karşılama oranı) kullanılır. Bu değerlendirme, süreçlerin iyileştirilmesine yönelik geri bildirim sağlar (Chopra ve Meindl, 2016).

0.6. Müşteri Hizmetleri

Müşteri hizmetleri, bir işletmenin müşterilerinin ihtiyaçlarını karşılamak, sorunlarını çözmek ve onlara ürün veya hizmetlerle ilgili destek sağlamak amacıyla gerçekleştirdiği faaliyetler bütünüdür. Müşteri hizmetleri, müşteri memnuniyetini artırmayı, sadakat oluşturmaya ve işletmenin itibarını güçlendirmeyi hedefler (Kotler ve Keller, 2016).

Müşteri hizmetlerinin aşamaları aşağıdaki gibidir;

- Müşteri İhtiyaçlarının Belirlenmesi: Müşterilerin ihtiyaç ve beklentilerinin doğru bir şekilde anlaşılması, etkili müşteri hizmetlerinin temelini oluşturur. Bu aşamada, müşteri geri bildirimleri, anketler ve veri analizi gibi yöntemler kullanılır (Zeithaml, Bitner ve Gremler, 2018).
- İletişim Kurma: Müşterilerle etkili bir iletişim kurulması, müşteri hizmetlerinin başarısı için kritik öneme sahiptir. Bu aşamada, müşterilere doğru bilgi sağlanması ve onların sorularına hızlı bir şekilde yanıt verilmesi hedeflenir (Kotler ve Keller, 2016).
- Sorun Çözme: Müşterilerin yaşadığı sorunların hızlı ve etkili bir şekilde çözülmesi, müşteri memnuniyetini artırır. Bu aşamada, müşteri şikayetlerinin ele alınması ve çözüm odaklı bir yaklaşım benimsenir (Johnston ve Clark, 2008).
- Takip ve Geri Bildirim: Sorunların çözümünden sonra müşterilerle iletişim kurarak memnuniyetlerinin değerlendirilmesi ve geri bildirim alınması, müşteri hizmetlerinin kalitesini artırır. Bu aşama, müşteri ilişkilerinin güçlendirilmesine katkı sağlar (Zeithaml, Bitner ve Gremler, 2018).
- Sürekli İyileştirme: Müşteri hizmetleri süreçlerinin düzenli olarak değerlendirilmesi ve iyileştirilmesi, müşteri memnuniyetini sürdürülebilir kılmak için önemlidir. Bu aşamada, performans ölçütleri ve müşteri geri bildirimleri dikkate alınır (Kotler ve Keller, 2016).

0.7. Turizm Tedarik Zincirinin Yapısı

Turizmde tedarik zinciri, turizm sektöründe yer alan farklı aktörler arasında ürün ve hizmetlerin planlanması, tedarik edilmesi, dağıtılması ve müşterilere sunulması süreçlerini kapsayan bir sistemdir. Bu zincir, turizm hizmetlerinin müşterilere ulaştırılmasını sağlamak için tedarikçiler, araçlar, hizmet sağlayıcılar, alt yükleniciler ve tüketiciler gibi çeşitli paydaşları bir araya getirir. Turizm tedarik zinciri, oteller, seyahat acenteleri, ulaşım şirketleri, restoranlar ve diğer turizmle ilgili işletmelerin koordinasyonunu içerir (Zhang, Song ve Huang, 2009). Turizm sektörü, işlevlerine bağlı olarak tedarikçiler, araçlar, hizmet sağlayıcılar, alt yükleniciler ve tüketiciler gibi kanal ortakları arasında koordinasyon ve iş birliği sağlama açısından kritik bir öneme sahiptir. Temelde, turizm tedarik zinciri, bu zincirde yer alan şirketler arasında arz ve talebi birbirine bağlamaktadır (Yılmaz ve Bititci, 2006). Ayrıca, giderek daha rekabetçi hale gelen bir ortam, turizm şirketlerini rekabet avantajı sağlayacak çevik tedarik zinciri modelleri geliştirmeye zorlamaktadır (Becken ve Hughey, 2013). Turizm tedarik zincirleri, genellikle müşterilere turizm hizmetlerinin sunulmasını içerir ve farklı ürünler ve hizmetler sunan çok çeşitli katılımcıları kapsar (Sacoto, Harrison ve Vallejo, 2023). Üretim ve turizm sektörlerindeki tedarik zincirleri üzerine yapılan araştırma süreçleri ile akademik yayınlar arasındaki temel fark, geleneksel tedarik zincirlerinin son derece iyi araştırılmış ve yayımlanmış olmasıdır; bu durum turizm tedarik zincirleri için geçerli değildir. Tedarik zincirleri üzerine yapılan literatür, genellikle üretim sektöründe siparişlerin yönetimi ve fiziksel ürünlerin ya da malların akışı üzerine odaklanmaktadır. Dolayısıyla, bu konuya ilişkin turizm

alanında yapılan araştırmalar ve yayınlar yetersiz kalmaktadır (Alkier, Milojsica ve Roblek, 2022).

Geleneksel TZY ve Turizm alanındaki TZY'ye bakıldığında

- Hem turizm hem de genel tedarik zinciri yönetimi, müşteri memnuniyetini artırmayı ve hizmet/ürün kalitesini optimize etmeyi hedeflemektedir. Turizmde bu, hizmetlerin zamanında ve eksiksiz sunulmasıyla sağlanırken, tedarik zincirinde ürünlerin doğru zamanda, doğru yerde ve doğru miktarda teslim edilmesiyle gerçekleştirilmektedir.
- Her iki alanda da farklı paydaşlar arasında koordinasyon ve iş birliğinin kritik bir öneme sahip olduğu düşünülmektedir. Turizm sektöründe oteller, seyahat acenteleri, restoranlar ve ulaşım şirketleri gibi aktörler arasında iş birliği olduğu düşünülmektedir. Geleneksel tedarik zincirinde ise üreticiler, tedarikçiler, lojistik sağlayıcılar ve perakendeciler arasında koordinasyon sağlanmaktadır.
- Çevresel, ekonomik ve sosyal sürdürülebilirlik hem turizm hem de tedarik zinciri yönetiminde giderek daha fazla önem kazanmaktadır. Örneğin, karbon ayak izini azaltma, yerel kaynakların kullanımı ve atık yönetimi gibi konular her iki alanda da ortak bir odak noktasıdır.
- Dijitalleşme, her iki alanda da operasyonel verimliliği artırmak için önemli bir araçtır. Turizm sektöründe rezervasyon sistemleri, müşteri ilişkileri yönetimi (CRM) ve dijital pazarlama öne çıkarken, tedarik zincirinde blockchain, IoT ve yapay zekâ gibi teknolojiler kullanılmaktadır.
- COVID-19 pandemisi gibi küresel krizler hem turizm hem de tedarik zincirlerini ciddi şekilde etkilemiştir. Bu durum, her iki alanda da esneklik ve dayanıklılık stratejilerinin geliştirilmesini gerektirmiştir.

Genel olarak TZY ve turizm alanındaki farklılıklara bakıldığında ise,

- Turizm tedarik zinciri, fiziksel ürünlerden ziyade hizmetlerin sunumuna odaklanmaktadır. Bu nedenle, müşteri deneyimi, hizmet kalitesi ve zamanında teslimat gibi unsurlar ön plandadır. Geleneksel tedarik zinciri ise genellikle fiziksel ürünlerin üretimi, depolanması ve dağıtım süreçlerini içermektedir.
- Turizm sektörü, mevsimsellik ve talep dalgalanmalarına daha fazla maruz kalmaktadır. Örneğin, yaz aylarında tatil bölgelerinde talep artarken, kış aylarında düşüş yaşanabilmektedir. Geleneksel tedarik zincirinde ise talep dalgalanmaları genellikle piyasa trendlerine, ekonomik koşullara veya ürün yaşam döngüsüne bağlıdır.
- Turizm tedarik zincirinde oteller, restoranlar, ulaşım şirketleri, tur operatörleri ve yerel topluluklar gibi çok çeşitli paydaşlar yer almaktadır. Bu paydaşlar arasındaki ilişkiler genellikle daha karmaşıktır. Geleneksel tedarik zincirinde ise üreticiler, tedarikçiler, lojistik sağlayıcılar ve perakendeciler gibi daha standart bir paydaş yapısı bulunmaktadır.
- Turizmde performans, müşteri memnuniyeti, hizmet kalitesi ve deneyim gibi ölçütlerle değerlendirilmektedir. Geleneksel tedarik zincirinde ise maliyet, teslimat süresi, envanter yönetimi ve operasyonel verimlilik gibi ölçütler ön planda olmaktadır.
- Turizm tedarik zinciri, genellikle yerel topluluklarla daha fazla etkileşim içindedir ve yerel ekonomilere doğrudan katkı sağlamaktadır. Geleneksel tedarik zinciri ise daha küresel bir yapıya sahiptir ve uluslararası ticaret, lojistik ve tedarik süreçlerine odaklanmaktadır.

1.Araştırmanın Yöntemi

Bu araştırma, turizm alanında tedarik zincirini konu eden çalışmaları bibliyometrik analiz yöntemi kullanarak analiz etmeyi ve ilgili literatüre katkı sağlamayı amaçlamaktadır. Literatüre göz

atıldığında tedarik zinciri konusunda birçok çalışmanın olduğu göze çarpmaktadır fakat “turizm” özelinde yayınlanmış çalışmalar diğer konulara göre oldukça sınırlıdır. Buradan hareketle literatürde mevcut olan eksikliğin kapatılması ve “tedarik zinciri ve turizm” konusunda gelecekte araştırma yapmak isteyen bireylerin faydalanması amacıyla bu çalışma gerçekleştirilmiştir.

Small (1999), görsel haritalama tekniğinin, bibliyometrik analizden elde edilen verilerin görselleştirilmesi ve bilimsel alanların yapısının daha iyi anlaşılması için kullanıldığını belirtmiştir. Börner, Chen ve Boyack ise (2003) bibliyometrik analizin, bilimsel alanların yapısını ve ilişkilerini anlamak için temel verileri sağladığını, görsel haritalama tekniği ise bu verileri görselleştirerek bilimsel alanların haritalanmasını mümkün kıldığını belirtmiştir. Görsel haritalama, bilgi haritalarının oluşturulması ve bu haritalar aracılığıyla bilgi yapılarını ve ilişkilerini analiz etmek için kullanılan bir yöntemdir. Bu teknik, özellikle bibliyometrik analizlerde yaygın olarak kullanılmaktadır (Caviglia ve Monge, 2001).

Çalışmada, yıl sınırı olarak 2020-2024 aralığının seçilmesinin temel nedeni, turizm sektöründe tedarik zinciri yönetimi (TZY) üzerine yapılan akademik çalışmaların güncel eğilimlerini ve pandemi sonrası dönemdeki etkilerini daha iyi analiz edebilmektir. COVID-19 pandemisi, küresel tedarik zincirlerinde ve turizm sektöründe önemli değişimlere yol açmış, bu da özellikle bu dönemde yapılan araştırmaların sektörel dinamikleri anlamak açısından kritik bir öneme sahip olmasını sağlamıştır. Ayrıca, bu sınırlama, literatürdeki en yeni ve ilgili çalışmaları inceleyerek, turizm TZY’nin mevcut durumunu ve gelecekteki araştırma ihtiyaçlarını daha net bir şekilde ortaya koymayı amaçlamaktadır. Bu şekilde, çalışmanın odaklandığı dönemin sektörel dönüşümleri ve akademik ilgi alanları daha kapsamlı bir şekilde değerlendirilebilmiştir.

Bu çalışmada, aşağıda yer alan araştırma sorularına cevap aranmaktadır;

- S1: Tedarik zinciri konusunda en çok yayın yapılan alanlar hangileridir?
- S2: Tedarik zinciri konusunda yapılan yayın türleri nasıl bir dağılım göstermiştir?
- S3: Turizm alanında tedarik zinciri konusunda en çok yayın yapılan indeks hangisidir?
- S4: Tedarik zinciri ve turizm alanında en fazla ortak çalışma yapan yazarlar arasındaki bağlantıları haritası nasıl şekillenir?
- S5: Tedarik zinciri ile ilgili yayınlanan makalelerden en çok atıf alan yazarlar kimlerdir?
- S6: Tedarik zinciri ile ilgili yayınlanan makalelerden en çok atıf alan makale hangisidir?
- S7: Tedarik zinciri ile ilgili yayınlanan çalışmalarda en çok ortak atıf yapılan kaynaklar hangileridir?
- S8: Tedarik zinciri ile ilgili yayınlanan çalışmalarda en sık tekrarlanan anahtar kelimeler nelerdir?
- S9: Tedarik zinciri ile ilgili yayın yapılan dergilerin dergiler arasındaki tematik yakınlıkları nasıldır?
- S10: Tedarik zinciri ile ilgili en fazla yayın yapılan ülkeler hangileridir?

Araştırma için kullanılan veriler Web of Science (WoS) veri tabanında yer alan çalışmalardan 10 Aralık 2024 tarihinde derlenmiştir. WoS veri tabanı, alanında üst düzeyde yayın yapan dergilerin oluşturduğu bir veri tabanıdır ve çalışmaların bu veri tabanında taranıyor olmasının yayınların akademik olarak nitelikli olmasına bağlı olduğu düşünülmektedir. Bu çalışmanın güncel bir veri sağlayabilmesi adına 2020-2024 yılları arasında yayınlanmış ve başlığında “supply chain” ifadesi geçen çalışmalar seçilmiştir. Sonrasında arama daha da derinleştirilerek “supply chain” + “tou-

rism” kelimeleri kullanılarak konu ile alakalı makaleler kayıt altına alınmıştır. En son belirtilen kelime grubunun aranması sonucunda toplamda 780 adet makaleye ulaşılmıştır. Elde edilen veriler VOSViewer programı aracılığıyla analiz edilmiştir.

Bu araştırmada, bibliyometrik analiz yöntemi kullanılmıştır. Zupic ve Čater’e göre (2015), bibliyometrik analiz, akademik araştırmalarda literatür taramalarını sistematik hale getirmek ve belirli bir alandaki bilgi birikimini anlamak için önemli bir yöntemdir. Bu yöntem, araştırmacılara hangi konuların daha fazla çalışıldığını, hangi yazarların veya kurumların daha etkili olduğunu ve hangi dergilerin daha fazla atıf aldığını belirleme imkânı sunmaktadır. Ayrıca, bilimsel iş birliklerini ve araştırma ağlarını görselleştirerek, gelecekteki araştırma yönelimlerini belirlemeye yardımcı olmaktadır. Bibliyometrik analiz, bilimsel literatürün ilişkisel analizini yapmak için kullanılan bir yöntemdir. Bu yöntem, yazarlar, dergiler ve yayınlar arasındaki ilişkileri inceleyerek bilimsel toplulukların yapısını ortaya koymaktadır (McCain, 1990). Pritchard ise (1969) bibliyometrik analizi, bilimsel literatürün nicel olarak incelenmesi ve bilimsel iletişim süreçlerinin anlaşılması için bir araç olarak tanımlamıştır.

2.Bulgular

Tablo 1’de araştırma sonucunda ulaşılan yayınların alanlarına göre dağılımları gösterilmektedir.

S1: Tedarik zinciri konusunda en çok yayın yapılan alanlar hangileridir?

Yayın Yapılan Alan	Yayın Sayısı
Çevre Bilimleri	144
Konaklama, Eğlence, Spor Turizmi	138
Yönetim	138
Yeşil Sürdürülebilirlik Bilimleri	135
Çevre Çalışmaları	101

Tablo 1. Araştırma Alanları

Tablo 1’e göre tedarik zinciri konusunda en çok yayın yapılan alanın çevre bilimleri (144 yayın) olduğu görülmektedir. Bu alanı sırasıyla konaklama, eğlence, spor turizmi (138 yayın), yönetim (138 yayın) ve yeşil sürdürülebilirlik bilimleri (135 yayın) takip etmektedir. Son olarak çevre çalışmaları (101 yayın) bu alanda yapılmış olan ilk 5 yayın içerisinde son sırada yer almaktadır. Turizm alanında tedarik zinciri konusunda yapılmış olan yayınların doküman türü Tablo 2’de gösterilmiştir.

S2: Tedarik zinciri konusunda yapılan yayın türleri nasıl bir dağılım göstermiştir?

Yayın Türü	Yayın Sayısı
Makale	675
Derleme	55
Bildiri	44

Erken Erişim (Early Access)	17
Kitap Bölümü	10

Tablo 2. Doküman Türüne Göre Yayınlar

Tablo 2’ye göz atıldığında en çok yayın yapılan türün makale (675 yayın) olduğu görülmektedir. Makaleyi sırasıyla derleme (55 yayın), bildiri (44 yayın), erken erişim (17 yayın) ve kitap bölümü (10 yayın) takip etmektedir.

S3: Turizm alanında tedarik zinciri konusunda en çok yayın yapılan indeks hangisidir?

Yayın Yapılan Alan	Yayın Sayısı
Social Sciences Index (SSCI)	357
Science Citation Index Expanded (SCI-Expanded)	343
Emerging Sources Index (ESCI)	208
Conference Proceedings Citation Index-Science (CPCI-SSH)	39
Index-Social Science&Humanities (CPCI-SSH)	11
Book Citation Index-Social Sciences&Humanities (BKCI-SSH)	9
Book Citation Index-Science (BKCI-S)	4
Arts-Humanities Citation Index (A&HCI)	2

Tablo 3. Yayın Yapılan Derginin WOS İndeksine Göre Dağılımı

Tablo 3 incelendiğinde turizm alanında tedarik zinciri konusunda en çok yayın yapılan indeksin SSCI olduğu görülmektedir. SSCI’yı sırasıyla SCI-Expanded ve ESCI takip etmektedir.

2.1. Ortak Yazar Analizi

Bu analizde, birlikte akademik çalışmalar yapan yazarların ağ bağlantıları gösterilmektedir ve bu ağ bağlantıları ne kadar fazlaysa yazar veya yazarların bağlantıları o kadar fazladır (Zupic ve Carter, 2015; Çizmecioğlu ve Akman, 2021). Bu kapsamda tedarik zinciri ve turizm alanında en fazla ortak çalışma yapan yazarlar arasındaki bağlantıların gücünü belirlemek için ortak yazar analizi yapılmış ve analiz sonucunda 2127 yazara ulaşılmıştır. Yazarların atıf ve yayın sayısı “5” olarak seçildiğinde 1473 yazarın iş birliği içinde olduğu tespit edilmiştir. VOSViever programında oluşturulmuş olan görsel Şekil 1’de sunulmuştur.

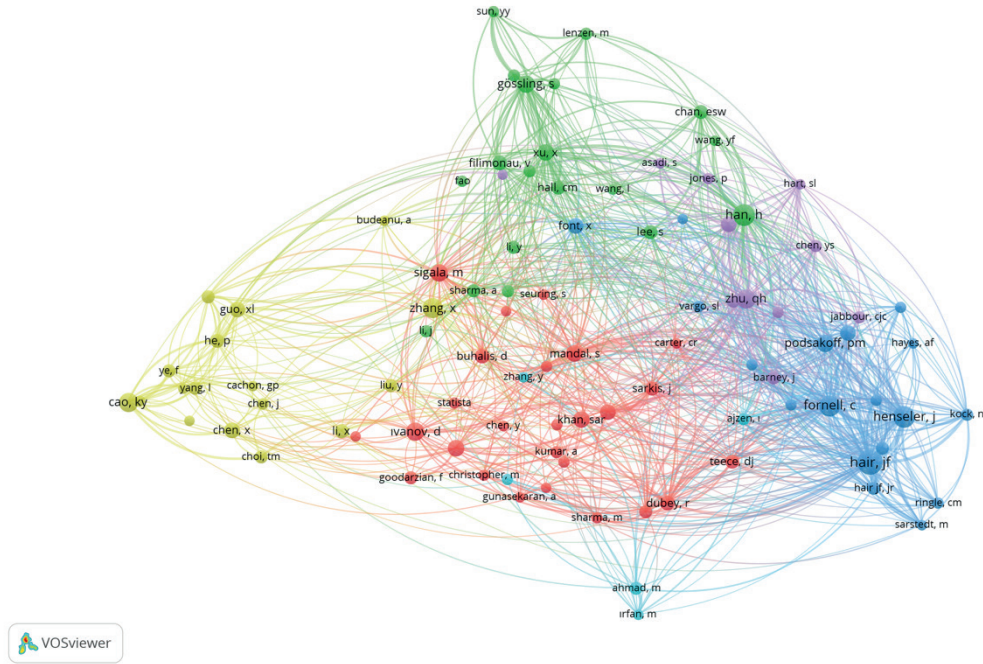
S4: Tedarik zinciri ve turizm alanında en fazla ortak çalışma yapan yazarlar arasındaki bağlantıları haritası nasıl şekillenir?

2.2. Ortak Atıf Analizi

Tedarik zinciri konusunda ortak atıfta bulunan yazarlarına haritasının belirlemek için minimum sayıdaki alıntı sayısı 20 eşik değeri seçildiğinde 31490 çalışmadan 96 sının bu eşik değerini saptadığı tespit edilmiş ve ortak alıntı yapılan yazarların ağ görseli Şekil 2’de sunulmuştur.

44

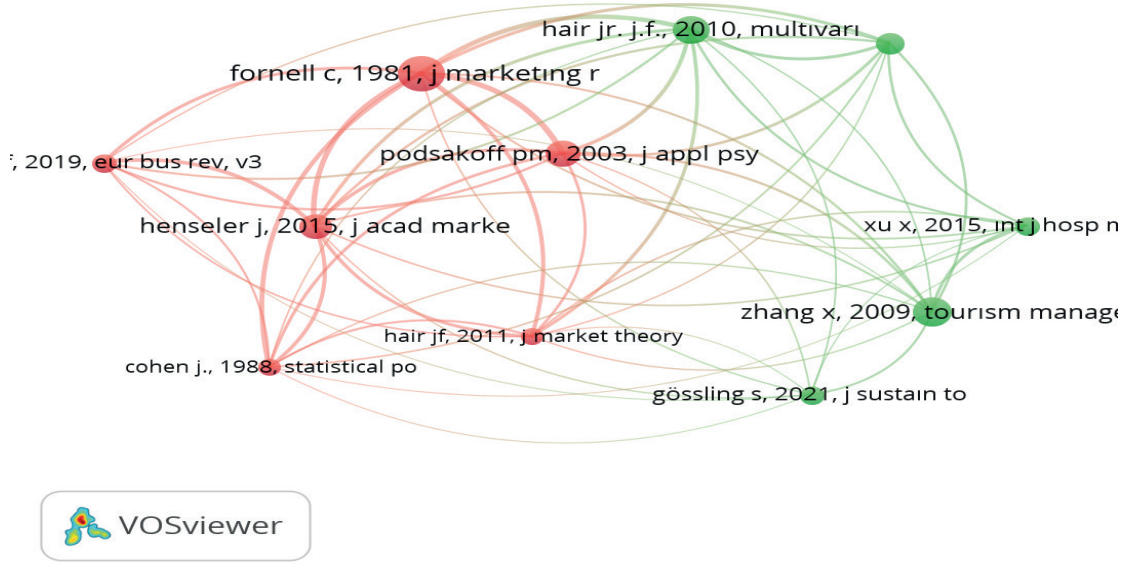
Şekil 2. Ortak Atıf Yapılan Yazarların Ağ Görseli

Üstte yer alan görsele göre tedarik zinciri ile ilgili yayınlanan makalelerden en çok atıf alan yazarlar Hair (117 atıf), Henseler (88 atıf), Han (88 atıf), Fornell (84 atıf) ve Zhang (72 atıf) olarak sıralanmaktadır.

2.2.2. Ortak Atıf Referans Analizi

Tedarik zinciri konusunda alıntı yapılan bir referansın minimum sayıdaki alıntı sayısı “20” eşik değeri seçildiğinde 44560 çalışmadan 11 inin bu eşik değerini sağladığı tespit edilmiş ve ortak alıntı yapılan referansların ağ görseli Şekil 3’te sunulmuştur.

S6: Tedarik zinciri ile ilgili yayınlanan makalelerden en çok atıf alan makale hangisidir?

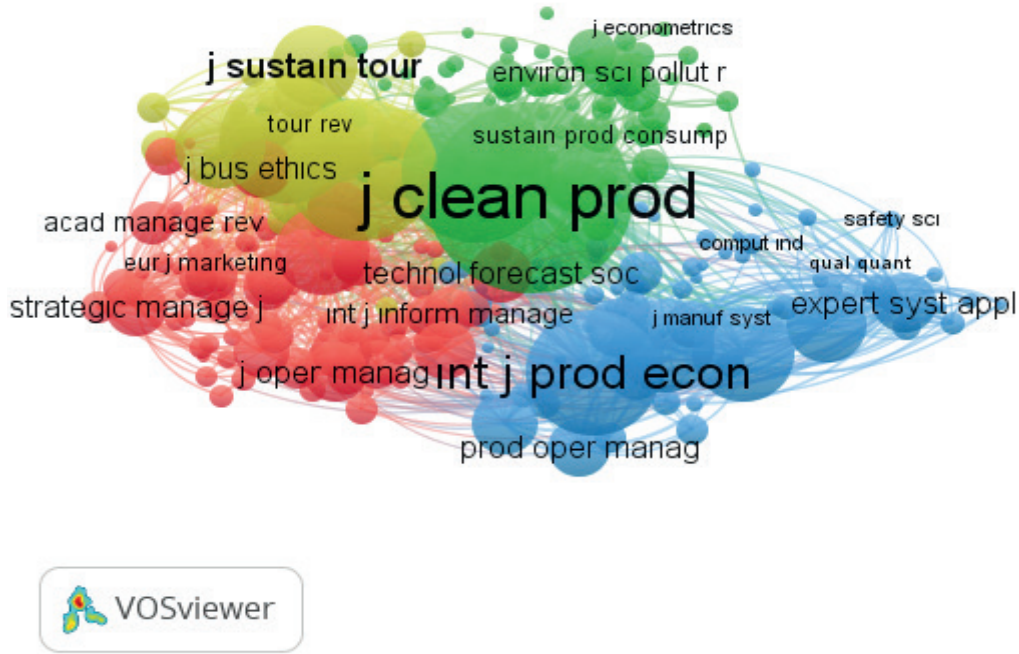
Şekil 3. Ortak Atıf Yapılan Referansların Ağ Görseli

Referansa dayalı olarak atıf analizi haritalaması sonucunda en çok atıf alan makale Fornell & Larcker'in 1981 yılında yayınlamış olduğu "Evaluating Structural Equation Models with Unobservable Variables and Measurement Error" başlıklı çalışma olmuştur. Ardından Zhang, Song & Huang'ın 2009 yılında yapmış oldukları "Tourism Supply Chain Management: A New Research Agenda" başlıklı çalışma gelmektedir. Üçüncü olarak Hair vd.'nin 2010 yılında yapmış oldukları "Multivariate data Analysis: Global Edition" isimli eser gelmektedir.

2.2.3. Ortak Atıf Kaynak Analizi

Tedarik zinciri konusunda alıntı yapılan bir kaynağın minimum sayıdaki alıntı sayısı "20" eşik değeri seçildiğinde 15234 kaynağın 333'ünün bu eşik değerini saptadığı tespit edilmiş ve ortak alıntı yapılan kaynakların ağ görseli şekil 4'te sunulmuştur.

S7: Tedarik zinciri ile ilgili yayınlanan çalışmalarda en çok ortak atıf yapılan kaynaklar hangileridir?

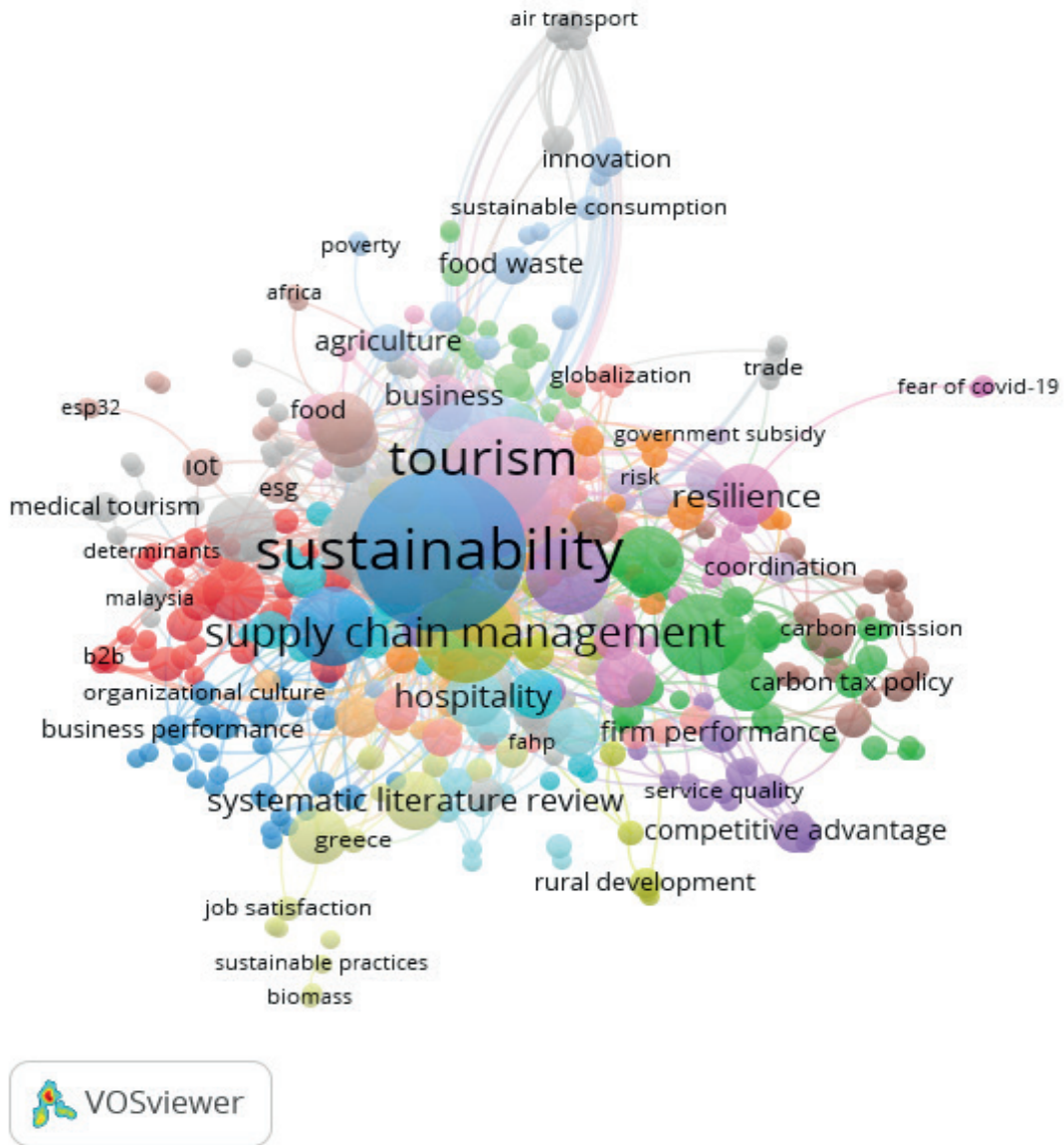
Şekil 4. Ortak Atıf Yapılan Kaynakların Ağ Görseli

Şekil 4'e göre en çok ortak atıf yapılan kaynaklar sırasıyla Journal of Cleaner Production (1772 atıf), Tourism Management (1102 atıf), Sustainability-Basel (1075 atıf) olduğu görülmektedir.

2.3. Anahtar Kelime Analizi

Tedarik zinciri ve turizm ile ilgili en sık kullanılan kavramların neler olduğunun belirlenmesi ve bu kavramlar arası ilişkilerin ortaya konması amacıyla anahtar kelime analizi yapılmıştır. Bu bağlamda 2735 makalede 418 anahtar kelimeye ulaşılmış ve her bir anahtar kelimenin en az "2" çalışmada tekrarlanması koşuluyla analiz gerçekleştirilmiştir. Programın algoritması 418 anahtar kelimenin her biri için diğer anahtar kelimelerle kurulan bağlantıların toplam gücünü hesaplamıştır ve bağlantı gücü en yüksek olan anahtar kelimeleri görselleştirmiştir.

S8: Tedarik zinciri ile ilgili yayınlanan çalışmalarda en sık tekrarlanan anahtar kelimeler nelerdir?

Şekil 5. Anahtar Kelime Analizi

Şekil 5’te en sık tekrarlanan anahtar kelimeler, ilişki ağları ve toplam bağlantı gücü sunulmuştur. En sık kullanılan kelimeler Tablo 4’de gösterilmiştir.

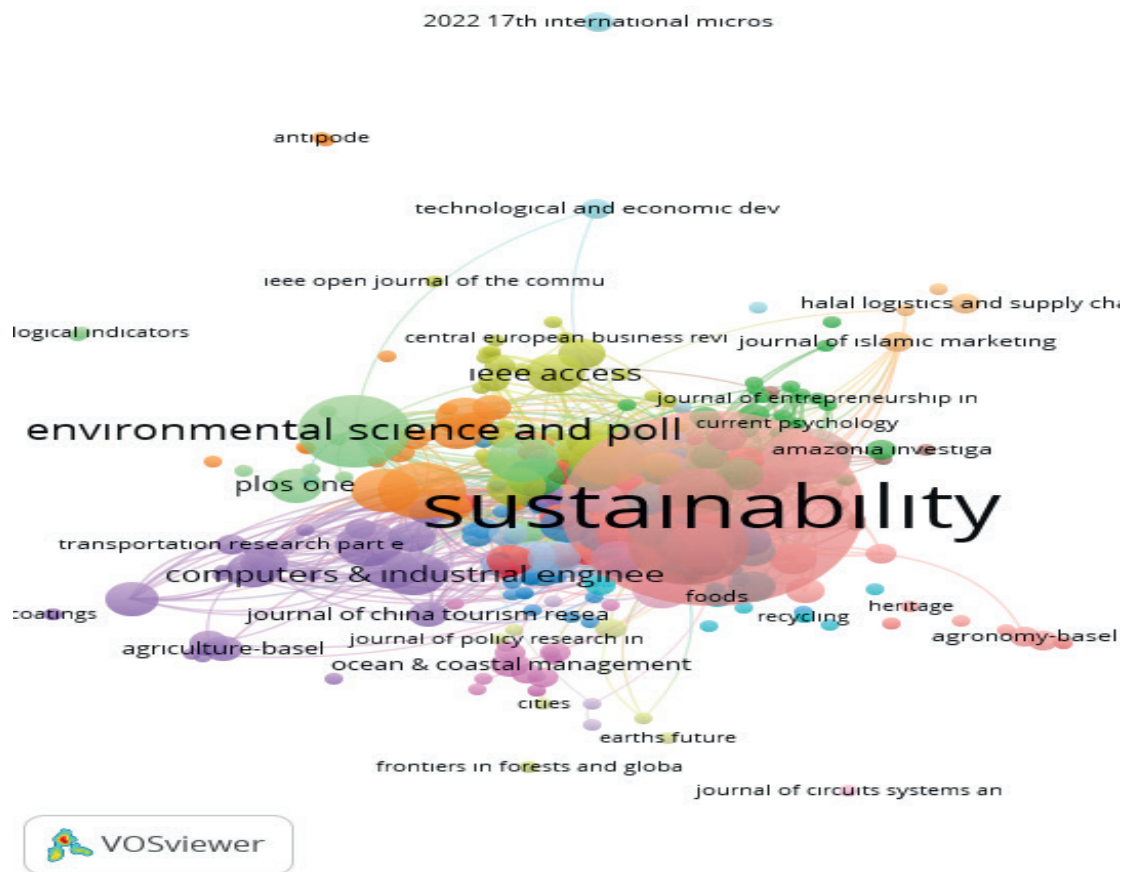
Kelime	Kullanım Sayısı
Sürdürülebilirlik	60
Tedarik Zinciri	49
Turizm	43
Covid-19	43
Tedarik Zinciri Yönetimi	25

Tablo 4. En Sık Kullanılan Kelimeler

2.4. Bibliyografik Eşleşme Analizleri

Dergi bibliyografik eşleşmesi, iki derginin aynı kaynaklara atıfta bulunması durumunda, bu dergiler arasında bir ilişki olduğunu varsayan bir yöntemdir. Bu yöntem, dergiler arasındaki tematik yakınlıkları ve bilimsel alanların yapısını analiz etmek için kullanılır (Kessler, 1963). Şekil 6 incelendiğinde, alanda en etkili dergi, yapılan çalışma sayısına göre bakıldığında “Sustainability” 79 çalışma 858 atıf sayısı ile birinci sırada, “Journal of Cleaner Production” 18 çalışma 830 atıf ile ikinci sırada yer alırken “Environmental Science and Pollution Research” 16 çalışma 556 atıf ile üçüncü sırada yer almaktadır. Atıf sayısı olarak bakıldığında “International Journal of Information Management” dergisi sadece 1 çalışmaya yapılan 1211 atıf ile birinci sırada yer alırken, “Sustainability” ve “Journal of Cleaner Production” dergileri yukarıda bahsedilen atıf sayılarınca bu sıralamada yer almaktadır.

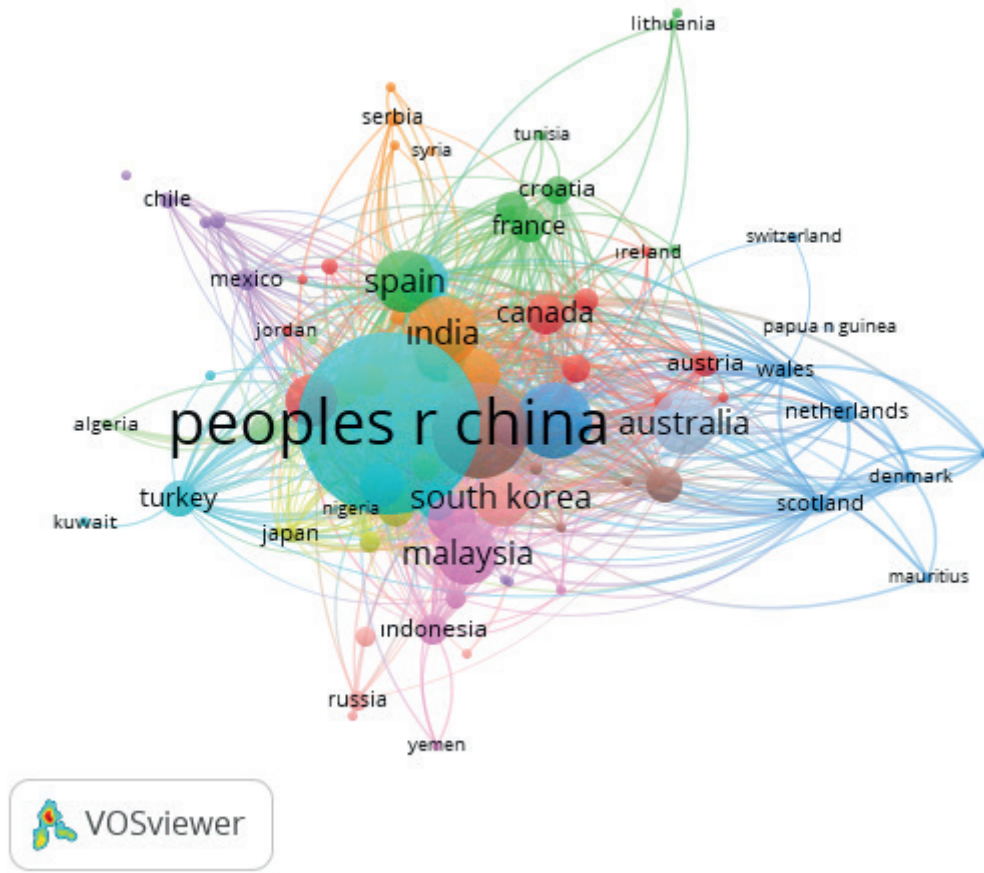
S9: Tedarik zinciri ile ilgili yayın yapılan dergilerin dergiler arasındaki tematik yakınlıkları nasıldır?

Şekil 6. Dergilere Dayalı Bibliyografik Eşleştirme Haritası

Kessler (1963), bibliyografik eşleşmeyi, iki belge veya birim (örneğin, ülkeler) arasında aynı kaynaklara yapılan atıflar üzerinden bir ilişki kuran bir yöntem olarak tanımlamıştır. Şekil 7’de ise çalışma yapılan ülkeleri görselleştiren bibliyografik eşleştirme haritası sunulmuştur.

S10: Tedarik zinciri ile ilgili en fazla yayın yapılan ülkeler hangileridir?

Şekil 7. Ülkelere Dayalı Bibliyografik Eşleştirme Haritası

Şekil 7 incelendiğinde en fazla yayına sahip ülke Çin Halk Cumhuriyeti (254 yayın, 4176 atıf), Amerika Birleşik Devletleri (91 yayın, 2192 atıf), İngiltere (62 yayın, 2651 atıf), Hindistan (56 yayın, 2651 atıf) ve Malezya (45 yayın, 1081 atıf) olarak sıralanmaktadır.

Sonuç

Bu çalışma, turizm sektöründe tedarik zinciri yönetimi (TZY) üzerine yapılan akademik araştırmaları bibliyometrik analiz yöntemiyle inceleyerek, bu alandaki mevcut literatürün kapsamını, eğilimlerini ve eksikliklerini ortaya koymayı amaçlamıştır. Araştırma, 2020-2024 yılları arasında yayımlanan 780 makaleyi analiz ederek, turizm tedarik zinciri yönetimi konusundaki akademik çalışmaların genel bir çerçevesini sunmuştur. Çalışmanın bulguları, turizm sektöründe TZY'nin giderek artan bir öneme sahip olduğunu, ancak bu alandaki akademik çalışmaların hâlâ sınırlı olduğunu göstermektedir. Bu sonuçlar, turizm sektöründe TZY'nin daha derinlemesine incelenmesi gerektiğini ve bu alanda yapılacak yeni araştırmalar için önemli bir temel oluşturduğunu ortaya koymaktadır.

Bu çalışmada kullanılan bibliyometrik analiz yöntemi, turizm sektöründe TZY üzerine yapılan akademik çalışmaların kapsamını ve eğilimlerini anlamak için etkili bir araç olarak kullanılmıştır. Bibliyometrik analiz, literatürdeki temel konuları, en etkili yazarları, en çok atıf alan kaynakları ve en sık kullanılan anahtar kelimeleri belirlemeye olanak tanımıştır.

Araştırma bulguları, turizm sektöründe TZY üzerine yapılan çalışmaların belirli alanlarda yo-

günlaştığını göstermektedir. Çevre bilimleri, konaklama, eğlence ve spor turizmi, yönetim, yeşil sürdürülebilirlik bilimleri ve çevre çalışmaları, bu alanda en çok yayın yapılan alanlar olarak öne çıkmaktadır. Bu durum, turizm sektöründe TZY'nin çevresel sürdürülebilirlik ve yönetsel süreçlerle yakından ilişkili olduğunu göstermektedir. Ayrıca, COVID-19 pandemisinin etkisiyle, turizm sektöründe TZY'nin önemi daha da artmış ve bu alandaki akademik çalışmaların sayısında bir artış gözlemlenmiştir.

Doküman türleri açısından bakıldığında, makaleler en çok yayın yapılan tür olarak öne çıkmaktadır. Makaleleri sırasıyla derlemeler, bildiriler, erken erişim çalışmaları ve kitap bölümleri takip etmektedir. Bu durum, turizm sektöründe TZY üzerine yapılan çalışmaların büyük ölçüde akademik makaleler aracılığıyla yayımlandığını göstermektedir. Ayrıca, en çok yayın yapılan indeksler arasında SSCI, SCI-Expanded ve ESCI'nin öne çıkması, bu alandaki çalışmaların yüksek kaliteli akademik dergilerde yayımlandığını göstermektedir.

Ortak yazar analizi, turizm sektöründe TZY üzerine yapılan çalışmaların büyük ölçüde iş birliği içinde gerçekleştirildiğini göstermektedir. Kaiying ve Qiang gibi yazarlar, bu alandaki en etkili araştırmacılar arasında yer almaktadır. Ortak atıf analizi ise Hair, Henseler, Han, Fornell ve Zhang gibi yazarların bu alandaki en çok atıf alan araştırmacılar olduğunu ortaya koymuştur. Ayrıca, *Journal of Cleaner Production*, *Tourism Management* ve *Sustainability-Basel* gibi dergiler, bu alandaki en etkili yayın organları arasında yer almaktadır.

Anahtar kelime analizi, turizm sektöründe TZY ile ilgili en sık kullanılan kavramların "sürdürülebilirlik", "tedarik zinciri", "turizm" ve "COVID-19" olduğunu göstermektedir. Bu durum, turizm sektöründe TZY'nin sürdürülebilirlik ve pandemi gibi güncel konularla yakından ilişkili olduğunu ortaya koymaktadır. Bibliyografik eşleşme analizleri ise *Sustainability* dergisinin bu alandaki en etkili dergi olduğunu göstermektedir. Ülkelere dayalı analizde ise Çin Halk Cumhuriyeti, Amerika Birleşik Devletleri ve İngiltere, turizm sektöründe TZY üzerine en fazla yayın yapan ülkeler olarak öne çıkmaktadır.

Bu çalışmanın bulguları, turizm sektöründe TZY üzerine yapılacak gelecekteki araştırmalar için önemli bir temel oluşturmaktadır. Özellikle, turizm tedarik zincirinde sürdürülebilirlik, dijitalleşme, pandemi sonrası toparlanma ve kriz yönetimi gibi konuların daha fazla araştırılması gerektiği ortaya çıkmaktadır. Ayrıca, turizm sektöründe TZY'nin çevresel, ekonomik ve sosyal boyutlarının daha derinlemesine incelenmesi, bu alandaki bilgi birikimini artıracaktır.

Ancak, bu çalışmanın bazı sınırlılıkları bulunmaktadır. Öncelikle, çalışma yalnızca Web of Science (WoS) veri tabanında yer alan makaleleri analiz etmiştir. Bu durum, diğer veri tabanlarında yer alan çalışmaların analiz dışında kalmasına neden olmuştur. Ayrıca, çalışma yalnızca 2020-2024 yılları arasında yayımlanan makaleleri kapsamaktadır. Bu nedenle, daha önceki yıllarda yapılan çalışmalar bu analize dâhil edilmemiştir. Gelecekte yapılacak araştırmalarda, farklı veri tabanlarından ve daha geniş bir zaman aralığından elde edilen verilerin analiz edilmesi, turizm sektöründe TZY üzerine daha kapsamlı bir anlayış sağlayabilir.

Turizm ve tedarik zinciri yönetimi, müşteri odaklılık, sürdürülebilirlik ve dijitalleşme gibi ortak temalara sahip olsa da hizmet odaklılık, mevsimsellik ve paydaş çeşitliliği gibi farklılıklarla ayrılmaktadır. Turizm tedarik zinciri, hizmetlerin sunumuna odaklanırken, geleneksel tedarik zinciri fiziksel ürünlerin akışını yönetir. Bu farklılıklar, her iki alanın kendine özgü stratejiler ve yaklaşımlar geliştirmesini gerektirmektedir. Turizm sektöründe tedarik zinciri yönetimi, yerel ekonomilere katkı sağlama ve müşteri deneyimini ön planda tutma gibi özellikleriyle öne çıkarken, geleneksel tedarik zinciri daha çok küresel ticaret ve lojistik süreçlerine odaklanmaktadır.

Sonuç olarak, bu çalışma, turizm sektöründe TZY üzerine yapılan akademik çalışmaların kapsam-

lı bir analizini sunarak, bu alandaki mevcut durumu ve eğilimleri ortaya koymuştur. Çalışmanın bulguları, turizm sektöründe TZY'nin giderek artan bir öneme sahip olduğunu, ancak bu alandaki akademik çalışmaların hala sınırlı olduğunu göstermektedir. Bu durum, turizm sektöründe TZY'nin daha fazla araştırılması gerektiğini ve bu alandaki bilgi birikiminin artırılması gerektiğini ortaya koymaktadır.

Çalışma, turizm sektöründe TZY üzerine yapılacak gelecekteki araştırmalar için önemli bir temel oluşturmaktadır. Özellikle şu konuların daha fazla araştırılması gerektiği vurgulanmaktadır:

- Sürdürülebilirlik: TZY'nin çevresel, ekonomik ve sosyal sürdürülebilirlik üzerindeki etkileri daha derinlemesine incelenmelidir.
- Dijitalleşme: Blockchain, IoT ve yapay zekâ gibi teknolojilerin turizm tedarik zincirine entegrasyonu araştırılmalıdır.
- Pandemi Sonrası Toparlanma: COVID-19'un turizm tedarik zincirine etkileri ve kriz yönetimi stratejileri ele alınmalıdır.
- Paydaş İş Birliği: Turizm tedarik zincirinde yer alan farklı paydaşlar arasındaki ilişkiler ve iş birliği süreçleri detaylı bir şekilde incelenmelidir.
- Yerel Kaynak Kullanımı: Yerel kaynakların turizm tedarik zincirine entegrasyonu ve bunun ekonomik etkileri araştırılmalıdır.

Turizm sektöründe tedarik zinciri yönetimi (TZY) üzerine yapılan bibliyometrik analiz, bu alandaki çalışmaların çevresel sürdürülebilirlik, dijitalleşme ve pandemi sonrası toparlanma gibi konulara odaklandığını göstermektedir. Çalışma, turizm TZY'nin hizmet odaklı yapısıyla geleneksel tedarik zincirlerinden ayrıldığını ve müşteri memnuniyeti, hizmet kalitesi ile zamanında teslimat gibi unsurların kritik öneme sahip olduğunu vurgulamaktadır. En çok yayın yapılan alanlar çevre bilimleri, konaklama, eğlence ve yönetim olurken, anahtar kelimeler arasında "sürdürülebilirlik", "tedarik zinciri" ve "COVID-19" öne çıkmaktadır. Çin, ABD ve İngiltere en fazla yayın yapan ülkeler olarak dikkat çekerken, *Journal of Cleaner Production* ve *Sustainability* gibi dergiler en etkili yayın organlarıdır.

Çalışma, turizm TZY'nin daha fazla araştırılması gerektiğini ve sürdürülebilirlik, dijitalleşme, kriz yönetimi gibi konuların derinlemesine incelenmesinin bu alandaki bilgi birikimini artıracaklarını ortaya koymaktadır. Özellikle, turizm TZY'nin gelecekteki gelişimi için sürdürülebilirlik ve teknoloji entegrasyonu ekseninde şekillenen bir çerçeveye ihtiyaç duyduğu anlaşılmaktadır. Ayrıca, paydaşlar arası iş birliği, kriz yönetimi ve esneklik stratejilerinin sektördeki karmaşık yapıyı anlamak ve yönetmek için kritik olduğu vurgulanmaktadır. Bu bağlamda, turizm TZY'nin teorik olarak, dayanıklılık ve çeviklik stratejileriyle desteklenen bir yapı olarak ele alınması gerektiği sonucuna varılmaktadır.

Araştırmacıların Katkı Oranı Beyanı

İlk yazarın araştırmaya katkı oranı %40, ikinci yazarın %30 ve üçüncü yazarın araştırmaya katkı oranı %30'dur. İlk yazar alanyazın sentezi, verilerin toplanmasında görev almıştır. İkinci yazar, uygulamanın yapılması, verilerin analizi ve raporlanmasında görev almıştır. Üçüncü yazar, kuramsal çerçeve, verilerin analizi ve rapor yazımında görev almıştır.

Çatışma Beyanı

Araştırmada yazarlar arasında veya herhangi bir kurumla çıkar çatışması bulunmamaktadır.

KAYNAKÇA

- Alkier, R., Milojica, V., & Roblek, V. (2022). The complexity of the tourism supply chain in the 21st century: A bibliometric analysis. *Kybernetes*, (ahead-of-print).
- Becken, S., & Hughey, K. F. (2013). Linking tourism into emergency management structures to enhance disaster risk reduction. *Tourism Management*, 36, 77–85.
- Börner, K., Chen, C., & Boyack, K. W. (2003). Visualizing knowledge domains. *Annual Review of Information Science and Technology*, 37(1), 179–255.
- Caviglia, F., & Monge, P. (2001). Visualizing social networks: Working with sociograms. *Social Networks*, 23(3), 285–295.
- Chopra, S., & Meindl, P. (2021). *Supply chain management: Strategy, planning, and operation*. Pearson.
- Christopher, M. (1992). *Logistics and supply chain management: Strategies for reducing cost and improving service*. Pitman Publishing.
- Christopher, M. (2016). *Logistics & supply chain management*. Pearson UK.
- Heizer, J., & Render, B. (2014). *Operations management: Sustainability and supply chain management*. Pearson Education.
- Johnston, R., & Clark, G. (2008). *Service operations management: Improving service delivery*. Pearson.
- Kessler, M. M. (1963). Bibliographic coupling between scientific papers. *American Documentation*, 14(1), 10–25.
- Kotler, P., & Keller, K. L. (2016). *Marketing management*. Pearson.
- Lambert, D., Stock, J. R., & Ellram, L. M. (1998). *Fundamentals of logistics management*. McGraw-Hill.
- Lummus, R. R., & Vokurka, R. J. (1999). Defining supply chain management: A historical perspective practical guidelines. *Industrial Management & Data Systems*, 99(1), 11–17.
- Mentzer, J. T., DeWitt, W., Keebler, J. S., Min, S., Nix, N. W., Smith, C. D., & Zacharia, Z. G. (2001). Defining supply chain management. *Journal of Business Logistics*, 22(2), 1–25.
- Pritchard, A. (1969). Statistical bibliography or bibliometrics? *Journal of Documentation*, 25(4), 348–349.
- Small, H. (1999). Visualizing science by citation mapping. *Journal of the American Society for Information Science*, 50(9), 799–813.
- Sacoto, S. V., Harrison, J., & Valencia-Vallejo, J. L. (2023). Technology innovation in tourism supply chains: Opportunities and barriers to adoption in the post-COVID world. *Journal of Quality Assurance in Hospitality & Tourism*. <https://doi.org/10.1080/1528008X.2023.2293142>
- Stevenson, W. J. (2020). *Operations management*. McGraw-Hill Education.
- Tapper, R., & Font, X. (2004). *Tourism supply chains: Report of a desk research project for the travel foundation*. Leeds Metropolitan University.
- Waters, D. (2003). *Inventory control and management*. John Wiley & Sons.
- Yılmaz, Y., & Bititci, U. S. (2006). Performance measurement in tourism: A value chain mo-

- del. *International Journal of Contemporary Hospitality Management*, 18(4), 341–349.
- Zeithaml, V. A., Bitner, M. J., & Gremler, D. D. (2018). *Services marketing: Integrating customer focus across the firm*. McGraw-Hill Education.
- Zhang, X., Song, H., & Huang, G. Q. (2009). Tourism supply chain management: A new research agenda. *Tourism Management*, 30(3), 345–358.
- Zupic, I., & Čater, T. (2015). Bibliometric methods in management and organization. *Organizational Research Methods*, 18(3), 429–472.